

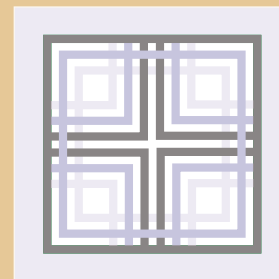
התערוכה התקיימה אודות לשיתוף הפעולה בין משרד החינוך – הפקוח על הוראת האמנות והתיאטרון לבין עיריית ירושלים – האגף לתרבות, המחלקה לאמנות בעידוד מנח"י והפיקוח הכולל.

בשנות ה־70 וה־80 פרצה אמנות נשים לבמה החברתית והאמנותית בארצות הברית ובמדינות המערב. אמניות עסקו באופן איטנסיבי בהגדרה עצמית ובנושאים חברתיים תוך שימוש חדשני ומהפכני בשפת האמנות. התמקדותן בניתוח עמדות כוח, בשימוש הגברי בשפה ובהגדרת ה"אחר" הפכו נושאים אלו למרכזיים בדיון הפוסט־מודרני. מאז הולך ומתבסס מעמדן של נשים כיוצרות בעלות תרומה משמעותית לתרבות ולחברה.

מתוך שלושים ושבעת המציגים בתערוכה "משיכות ראשונות", שלושים ושלוש הן נערות. שאלנו את עצמנו האם עובדה זו קשורה לתהליכים אשר החלו בשנות ה־70? האם בנות בגיל זה מתחברות יותר למדיום הפלסטי ונותנות לעצמן יותר חופש ביטוי? ייתכן שהתשובות לשאלות אלו טמונות בתפיסתם של בנים מתבגרים את העשייה האמנותית כעיסוק נשי סטריאוטיפי, לעומת המדעים המדויקים והספורט, אשר נחשבים מקצועות גבריים. תפיסה המרחיקה אותם בשלב זה מן התחום.

מן היצירות בתערוכה עולים תכנים ונושאים מגוונים. מצאנו כי רבות מן המשתתפות משתמשות בכלי האמנות באופן בלתי אמצעי לחיפוש זהות עצמית ומינית ולבדיקת מעגלים קרובים ורחוקים הנוגעים לפרט, לחברה, ללאום ולדת.

הגוף על היבטיו השונים עולה ברבות מן היצירות והוא נושא מרכזי בעבודתה של מיכל אפרת אשר קיבלה את השראתה משירה של יונה וולך:

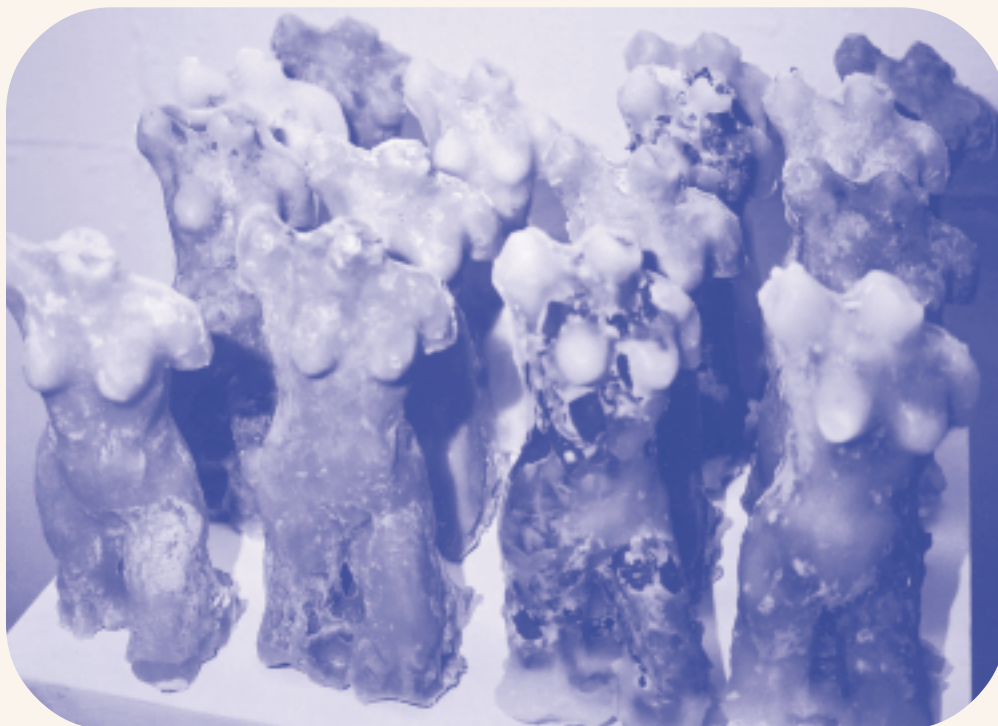

התבגרות ונשיות בראי האמנות

הרהוריק בעקבות התערוכה "משיכות ראשונות"

חנה בן חיים וענת בראל

בתערוכה "משיכות ראשונות" הוצגו עבודות גמר נבחרות של בוגרי מגמות האמנות בבתי ספר תיכוניים, ירושלים 2000. התערוכה הוצגה ב"גלריה החדשה", בסדנאות האמנים ובאצטדיון טדי, ירושלים. אצרו את התערוכה חנה בן חיים, מדריכה להוראת האמנות במחוז ירושלים וענת בראל מורה לאמנות באגף הנוער במוזיאון ישראל.

נעה ארבל, אורט רמות, ירושלים, יציקות שעווה, פרט מפסל

החשוב ביותר בדורשיח בין לבין החברה הסובבת אותן.

הלחץ להקטין ממדים חובר לאובססיה של אכילה ולעיסוק במזון. במיצב של אורי לוין "שולחן לשנים" הזוג הסועד אינו נוכח. על השולחן הריק מונחים תצומים של שרידי מזון, הוכחות לארוחה שהתקיימה, ועל המדפים שמעל, חוברים המזון הגולמי המאופסן בצנצנות לתצלומי פה בזמן לעיסה.

תחושת ריקנות ובדידות עולה מהסצנה הביתית המנוכרת.

קרן מימרן אופה במו ידיה משטחי בצק. היא מאפסנת ומשמרת את "הגופים הלחמיים" עם יציקות של חלקי גוף ותצלומיהם. האובייקטים מסודרים במעין ארכיון או מעבדת מחקר.

"פאני סא צורה כאן"

יול אדבר פה כך

פלו שחור מכאן פאלי..."

היא מקרבת את עדשת מצלמתה אל הגוף הנשי השופע עד לנקודה בה הופכים אברים בלתי מזוהים לחומר פלסטי. תחושות אמביוולנטיות של משיכה ודחייה מלוות את מבטנו לזווית הנועזת והבלתי שגרית של הצלמת.

שאלת הגוף איננה אך ורק שאלתה האישית של היוצרת הצעירה. בעידן של "תרבות אנורקסית" העלמות הגוף שהחלה עם הופעתה של טוויגי הפכה לאידיאל של יופי לנשים הצעירות, המגבשות את זהותן, בתקופה זו של חייהן הגוף הוא כמעט הכלי

לולו סוויד, ביה"ס התיכון הניסויי, ירושלים, אקריליק על שלבי כיסא

לי רמון "תופרת" את פסלי הבגדים שלה מחוטי ברזל. במארג החוטים היא משלבת פתקים ומלים מעולמה הפרטי. המעיל המגושם, השמלה האוורירית, כל אחד מהם מייצג אב טיפוס, אופי הלך רוח או שלבים שונים בחייה של אישה.

על דלתות ברזל "ירושלמיות טיפוסיות" אודי אמיר משחזרת רישום עופרת, בד תחרה. הבית בעבורה הוא העולם פנימה. ורק העובר את דלתותיו ייחשף לסודות שהוא שומר בין כתליו.

"כל אדם מורכב מעולם פנימי ומעולם חיצוני והגוף הוא אשר מפריד בין שני העולמות. לא תמיד מה שנראה כלפי חוץ הוא מה שמתחולל בעולם הפנימי" – כותבת אודי בטקסט הנלווה לעבודתה.

הגוף האנושי משמש עבור תמה טוביאס כמצע לציור. היא מתעדת בתצלומיה ציורים שהיא מציירת על הקרובים אליה, חברים ובני משפחה. הנמלים הזוחלות על הירך או הנחש היוצא מן החזייה ומשתוקק אל התפוח אשר מצויר על הכתף. כל אלה מקרינים אינטימיות וארוטיות עדינה. קעקועי גוף וציור מסורתי משתלבים בעבודתיה בטבעיות.

לעיסוק בגוף מתלווים גם נושאי מחלה, נכות, טיפול וריפוי. את הסד האורטופדי אשר כלא את גופה במשך מספר שנים חוררה ימימה פינק באורנמנט דקורטיבי. החרור האובססיבי הפך את המכשיר הרפואי לתכשיט אוורירי. פעולת אמנות זו מהווה עבודה מעין שחרור וקתרזיס.

התמקדות במלאכת יד נחשבת למאפיין נשי המתחבר למסורות כגון רקמה, תפירה, סריגה וטוויה.

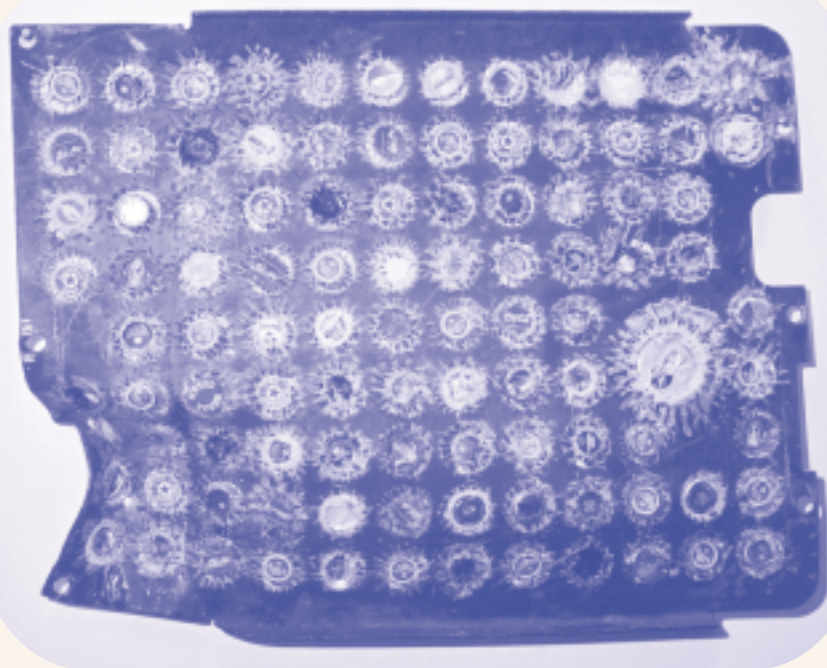
תימור דברה, תיכון גבעת גונן, ירושלים, מתוך הסדרה "דיוקן", אקריליק על בד

התמקדנו בנושא הגוף ופעולת המלאכה, מענין יהיה לחקור ולהתיחס לתכנים נוספים המופיעים ביצירות: זמן, ילדות, אבדן תמימות, משפחה, הגירה והתחברות למקום או אמונה ואמנות.

קשה לנבא מי מבין המציגות תמשיך את דרכה כאמנית בוגרת, אך ברור כי בעבור חלקן העשייה האמנותית הינה צורך קיומי. למרות שוויון הזדמנויות, דרך לא קלה מצפה להן.

השימוש בפעולת המלאכה גלוי וסמוי כאחד גם ביצירותיה של לולו סוויד על שלביו של כיסא מפורק מציירת נערה מגבה. היא שקועה בעבודתה, שלבי הכיסא יוצרים תחושה של תריס, דרכו אנו מציצים על רגע יום־יומי ושגרתִי בחייה.

זהו דיוקן עצמי של היוצרת. יצירותיה מורכבות מאין־ספור חפצים וחלקים שנזרקו בסביבתה הקרובה: שברי זכוכית, פקקים, שקיות תה משומשות ושאריות אחרות אותן היא מחברת ומצרפת באופן המעניק להם משמעות חדשה.

לולו סוויד, ביה"ס התיכון הניסויי, ירושלים, טכניקה מעורבת